

Голас Радзімы

7 верасня 1978 г.
№ 36 (1554)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 23-і
Цана 2 кап.

КУПІУ Я ДАЧЦЫ САЛАЎЯ —
З ГЛІНЫ,
ЗАСУШАНАГА,
І АЖЫЛА
ПТУШКА МАЯ,
ЗАМОВЕ ПАСЛУШНАЯ.

ШАПНУЛА ДЗІЦЯ
СЛОУКА АДНО —
ПЫРХНУУ САЛОУКА
З ХАТЫ У АКНО
І ЗАСПЯВАУ НА ВОЛІ
У НАС
У САДКУ,

У БЕЗАВЫМ ГОЛЛІ,
ТРАПЕЧАЦЦА СЛОВА —
ЖЫВОЕ,
ЦЁПЛАЕ
У ГОРЛЕ ПТУШЫНЫМ
ГУЛКАЮ
КРОПЛЯЮ.

СЛУХАЮЦЬ ЛЮДЗІ,
А Я
У ЗДЗІЎЛЕННІ СТАЮ:
ШТО ТЫ СКАЗАЛА,
ДАЧУШКА МАЯ,
САЛАЎЮ!

Верш гэты напісаны Васілём ВІТКАМ, якога вы бачыце на здымку сярод вучняў Мялешкаўскай сярэдняй школы. У ім пісьменнік услаўляе таямнічую сілу слова, яго багацце і невычэрпныя магчымасці. Аб роднай мове расказвае Васіль ВІТКА і на ўроках, якія ён праводзіць у школах. (Карэспандэнцыю «Урокі роднай мовы» чытайце на 5-й стар.)

**ВОСЕНЬ ПАЧЫНАЕЦЦА СА ШКОЛЬ-
НАГА ЗВАНКА**

[«У новыя класы за новымі ведамі»]

стар. 2

**НАШ КАРЭСПАНДЭНТ РАСКАЗВАЕ
АБ СВАЁЙ СУСТРЭЧЫ З ЗЕМЛЯКОМ
З КАНАДЫ УЛАДЗІМАРАМ ГАУ-
РЫЦКІМ**

[«Священное и дорогое»]

стар. 4—5

**УПЕРШЫНЮ НА БЕЛАРУСКАЙ МО-
ВЕ ВЫДАДЗЕНЫ УОЛТ УІТМЕН**

[«Шукаючы формулу зносін
паміж людзьмі»]

стар. 6

ПРАГРАМА ПАЛЁТУ ВЫКАНАНА

З ПАВЕДАМЛЕННЯУ ТАСС

27 жніўня 1978 года ў 19 гадзін 38 мінут маскоўскага часу зроблена стыкоўка касмічнага карабля «Саюз-31», пілатуемага міжнародным экіпажам у саставе камандзіра карабля двойчы Героя Савецкага Саюза лётчыка-касманаўта СССР Валерыя Быкоўскага і касманаўта-даследчыка, грамадзяніна Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі Зігмунда Йена, з арбітальным комплексам «Салют-6» — «Саюз-29».

На калязімнай арбіце зноў створаны навукова-даследчы комплекс у саставе станцыі «Салют-6» і двух караблёў «Саюз». Даследаванні на борце комплексу вядзе міжнародны экіпаж — касманаўты Кавалёнак, Іванчэнкаў, Быкоўскі і Йен.

На працягу сямі дзён работы на борце навукова-даследчага комплексу міжнародны экіпаж касманаўтаў выканаў вялікую праграму сумесных даследаванняў і эксперыментаў.

Работа міжнароднага экіпажа на борце арбітальнага навукова-даследчага комплексу «Салют-6» — «Саюз-29» — «Саюз-31» з'яўляецца значным укладам у рэалізацыю міжнароднай праграмы асваення касмічнай прасторы сіламі краін сацыялістычнай сдружнасці.

Па праграме медыцынскіх даследаванняў экіпаж карабля «Саюз-31» выконваў комплекснае абследаванне сардэчна-судзістай сістэмы з дапамогай апаратуры «Паліном-2М», «Рэограф», «Бета». У ходзе абследавання рэгістраваліся электракардыяграма, рэаграма, балістакардыяграма і іншыя паказчыкі.

Праводзіліся тэхналагічныя эксперыменты «Бераліна» па касмічнаму матэрыялазнаўству на ўстаноўках «Сплаў» і «Крышталь». Гэтыя эксперыменты распрацаваны сумесна спецыялістамі Савецкага Саюза і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

У праграме медыка-біялагічных даследаванняў — эксперыменты, падрыхтаваныя сумесна вучонымі СССР і ГДР, з мэтай вывучэння ўплыву фактараў касмічнага палёту на развіццё бактэрыі і культуры тканак.

З верасня 1978 года пасля паспяховага завяршэння праграмы сумесных работ на борце арбітальнага навукова-даследчага комплексу «Салют-6» — «Саюз-29» — «Саюз-31» міжнародны экіпаж у складзе двойчы Героя Савецкага Саюза, лётчыка-касманаўта СССР Валерыя Быкоўскага і касманаўта-даследчыка, грамадзяніна ГДР Зігмунда Йена вярнуўся на Зямлю. Касманаўты таварышы Кавалёнак і Іванчэнкаў працягваюць работу на борце арбітальнага комплексу.

**КАМАНДЗІР КАРАБЛЯ
«САЮЗ-31»
ПАЛКОЎНІК
ВАЛЕРЫЙ БЫКОЎСКІ**

Камандзір карабля «Саюз-31» двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт СССР Валерыя Фёдаравіч Быкоўскі нарадзіўся 2 жніўня 1934 года ў горадзе Паўлаўскім Пасадзе Маскоўскай вобласці.

Пасля заканчэння ў 1955 годзе Качынскага ваеннага вучылішча лётчыкаў служыў у авіяцыйных часцях Савецкай Арміі.

В. Быкоўскі — член Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з 1963 года.

У атрад касманаўтаў Валерыя Фёдаравіч залічаны ў 1960 годзе. Свой першы касмічны палёт ён выканаў у чэрвені 1963 года на караблі «Усход-5».

У 1968 годзе без адрыву ад работы ў Цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў Валерыя Фёдаравіч пасляхова закончыў Ваенна-паветраную інжынерную акадэмію імя М. Жукоўскага.

У 1973 годзе ён абараніў дысертацыю на атрыманне вучонай ступені кандыдата тэхнічных навук. Мае друкаваныя працы і вынаходствы.

У верасні 1976 года В. Быкоўскі ў якасці камандзіра карабля «Саюз-22» зрабіў другі касмічны палёт.

**КАСМАНАЎТ-ДАСЛЕДЧЫК
КАРАБЛЯ «САЮЗ-31»
ПАДПАЛКОЎНІК
ЗИГМУНД ЙЕН**

Грамадзянін Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі падпалкоўнік Зігмунд Йен нарадзіўся 13 лютага 1937 года ў пасёлку Раўтэнкранц.

Пасля заканчэння ваеннага лётнага вучылішча праходзіў службу на розных пасадах у часцях Ваенна-паветраных сіл Нацыянальнай народнай арміі ГДР.

У 1966 годзе Зігмунд Йен накіроўваецца ў Савецкі Саюз у Ваенна-паветраную акадэмію імя Ю. Гагарына. Пасля заканчэння акадэміі ён працягваў службу ў якасці лётчыка-інспектара штаба Ваенна-паветраных сіл Нацыянальнай народнай арміі ГДР. З'яўляецца заслужаным ваенным лётчыкам Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Падпалкоўнік Зігмунд Йен — член Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі з 1956 года.

У 1976 годзе падпалкоўнік Зігмунд Йен быў адбраны кандыдатам для падрыхтоўкі да пілатуемага касмічнага палёту па праграме «Інтэркосмас» і накіраваны ў Савецкі Саюз у Цэнтр падрыхтоўкі касманаўтаў імя Ю. Гагарына. Ён прайшоў поўны курс адукацыі па праграме пілатуемага касмічнага карабля «Саюз» і арбітальнай станцыі «Салют».

Першага верасня больш як 150 тысяч юных мінчан селі за парты. Пяць тысяч з іх прыйшлі ў новыя школы. Пачатак заняткаў — радасная падзея і ў

жыцці педагогаў. НА ЗДЫМКАХ: новая школа ў мікра-раёне Серабранка; настаўніца сярэдняй школы № 6 Вольга ЯРАШЭВІЧ, якая сёлета

пачынае свой трыццаты вучэбны год. За добрасумленную працу яна ўзнагароджана ордэнам Леніна.

Фота У. МЯЖЭВІЧА.

НАТАТКІ КАМЕНТАРА

У НОВЫЯ КЛАСЫ ЗА НОВЫМІ ВЕДАМІ

Пачаліся заняткі ў сямі з палавінай тысячах дзённых агульнаадукацыйных школ рэспублікі. Сёлетні навукавы год абяцае нямала новага як для школьнікаў, так і для педагогаў — самага шматлікага атрада савецкай інтэлігенцыі.

Некалькі важных падзей, што адбыліся за час, які аддзяляе нас ад пачатку мінулага навукавага года, вызначылі гэты асаблівае. Прыняты новыя Канстытуцыя СССР і Беларускай ССР, дзе агульная сярэдняя адукацыя насельніцтва абвешчана не толькі правам, але і абавязкам кожнага савецкага грамадзяніна.

Беларусь — адна з першых саюзных рэспублік, дзе завершаны пераход да агульнай абавязковай сярэдняй адукацыі. Гэты гістарычны факт, безумоўна, зойме ў летапісе нашых дасягненняў на ніве культурнага будаўніцтва не менш пачэснае месца, чым дата поўнай ліквідацыі непісьменнасці ў краі (1939 г.). Такі лагічны вынік чарговага этапа паслядоўна ажыццяўляемай Камуністычнай партыі сацыяльнай палітыкі. Як вядома, яе высакароднай мэтай разам з павышэннем матэрыяльнага дабрабыту працоўных з'яўляецца клопат аб пастаянным духоўным развіццём усіх членаў савецкага грамадства.

Важныя вынікі для развіцця народнай асветы будучы мець і прайшоўшыя сёлета Усесаюзны і VI з'езд настаўнікаў Беларусі. На гэтых самых вялікіх падсаветах ішла канкрэтная дзелавая размова аб тым, як хутчэй і лепш узгодніць увесь працэс школьнага навучання з тымі надзвычай складанымі і адказнымі задачамі, што пастаўлены рашэннямі XXV з'езда КПСС ва ўсіх галінах нашага жыцця.

Бурны навукова-тэхнічны прагрэс патрабуе істотнага абнаўлення ведаў, якія атрымліваюць сённяшнія школьнікі, а зна-

чыць, якасных змен у самой сістэме асветы. Многае ў гэтым напрамку ўжо зроблена. Асабліва хутка пераўтвараецца матэрыяльная база асветы, на што дзяржава не шкадуе сродкаў. Толькі за апошнія дзесяць гадоў у рэспубліцы ўзведзена 855 школьных будынкаў. Гэта значыць, што кожны трэці вучань займаецца цяпер у новай школе. Восць і сёлета на будаўніцтва школ выдаткавана 62,4 мільёна рублёў. Да канца года за гэтыя грошы будзе пабудавана 88 школ на 57,2 тысячы месцаў. Прычым большасць з іх — у сельскай мясцовасці.

Новыя школы ўзводзяцца па сучасных праектах. Прасторныя светлыя класы, аснашчаныя тэхнічнымі сродкамі навучання, выдатна абсталяваныя прадметныя кабінеты (дарэчы, большасць школ перайшлі ўжо на прагрэсіўную кабінетную сістэму навучання), спартыўныя залы, сталовыя, нярэдка нават свае плавальныя басейны — вось іх сучасны выгляд.

Сетка школ не толькі расшыраецца, але, што не менш важна, і ўдасканальваецца. Усё менш застаецца ў вёсках некамплектных пачатковых школ і васьмігодкаў, затое павялічваецца колькасць буйных сярэдніх школ. Сярод іх на вёсцы нямала такіх, дзе вучні застаюцца і пасля заняткаў у групах прадоўжанага дня або інтэрнатах. Гэта, з аднаго боку, лепш для бацькоў, якія заняты на рабоце, а з другога — дазваляе больш эфектыўна вёсцы выхавальную дзейнасць, далучае сельскіх хлопчукоў і дзяўчынак да заняткаў спортам, мастацтвам і іншымі карыснымі справамі.

Абнаўляецца ў многім і змест сённяшняй адукацыі. Пасляхова завяршаецца, у прыватнасці, пераход на новыя праграмы навучання, якія лепш адпавядаюць сучаснаму ўзроўню навукі, тэхнікі і культуры, патрабаванням заўтрашняга дня. Да новых праграм школьнікі атры-

малі больш за дзвесце назваў падручнікаў, у тым ліку 57, падрыхтаваных у рэспубліцы. У іх укладзены велізарная праца і калектыўны вопыт тысяч вучоных, настаўнікаў, метадыстаў.

Новы змест адукацыі адзначае яго політэхнічны характар. Гэта значыць, што тэарэтычны матэрыял школьных праграм непасрэдна ў ходзе навучання дапаўняецца практычным знаёмствам з найбольш важнымі тэхналагічнымі працэсамі, якія ўжываюцца на прамысловасці, у сельскай гаспадарцы і быццэ, а таксама неабходным мінімумам эканамічных ведаў.

Наогул, усё большая ўвага ў нашых школах надаецца падрыхтоўцы школьнікаў да працы, іх прафесійнай орыентацыі. Ужо сёння большасць школ разам з атэстам аб сярэдняй адукацыі выдаюць пасведчанні аб прысваенні вытворчых разрадаў. Найбольш удалай формай спалучэння агульнага і працоўнага навучання з'яўляюцца міжшкольныя навукова-вытворчыя камбінаты. Іх у нас ужо больш за 100. Тут вучні, маючы магчымасць выбару, авалоўваюць больш як 50 прафесій — вывучаюць трактары, аўтамабілі, металаапрацоўку, радыётэхніку і іншыя спецыяльнасці. К 1980 году будуць адкрыты яшчэ 104 такія камбінаты. Як паказвае практыка, многія выпускнікі працуюць у далейшым менавіта па спецыяльнасцях, атрыманых у школе.

Нямала істотных змен адбываецца таксама ў сістэме ідэяльнай, эстэтычнай і фізічнай падрыхтоўкі школьнікаў. Задачай савецкай школы, як падкрэсліваецца ва ўсіх рашэннях партыі, з'яўляецца выхаванне гарманічна развітай асобы з цвёрдымі перакананнямі і ўласным поглядам на жыццё. Прыкладаў паспяховага выканання такой задачы ў нас нямала. І гэты лепшая ацэнка работы 130 тысяч беларускіх педагогаў.

В. УЛАДЗІМІРАЎ.

«СЕЛЬГАСТЭХНІКА-78»

Буйная міжнародная выстаўка «Сельгастэхніка-78» адкрылася 31 жніўня ў Маскве. У ліку яе ўдзельнікаў — фірмы і прадпрыемствы больш як з 20 краін. Наведвальнікі ўбачаць узоры навіяных машын, абсталявання, аўтаматызаваных комплексаў для розных галін земляробства і жывёлагадоўлі.

Паўтары тысячы экспанатаў размясціліся ў савецкіх павільёнах. Тэматычныя раздзелы знаёмяць з развіццём сельскагаспадарчай тэхнікі ў нашай краіне, перспектывамі, вызначанымі ліпенскім (1978 года) пленумам ЦК КПСС. Сярод 250 савецкіх прадпрыемстваў, на-

вукова-даследчых арганізацый і канструктарскіх бюро, прадстаўленых тут, нямала беларускіх калектываў. Экспануюцца самаходны кормаўборачны камбайн КСК-100, выраблены машынабудуўнікамі Гомсельмаша. Ён пасляхова прайшоў дзяржаўныя выпрабаванні на палях Падмаскоўя, Беларусі і Казахстана і ў параўнанні з лепшымі зарубежнымі ўзорамі паказваў найвышэйшую прадукцыйнасць пры выдатнай якасці работ на касьбе, падборы і здрабненні зялёнай масы. У ліку высокаўніфікаваных трантароў дэманструюцца МТЗ-80 і МТЗ-82. Асабліва цікавасць выклікае

перспектыўная мадэль МТЗ-142. На выстаўцы экспануюцца таксама высокапрадукцыйныя агрэгаты Баўроўскага завода трактарных дэталей і агрэгатаў, камбайн для ўборкі капусты МСК-1 і бульбакапалка КСТ-1,4 завода Лідсельмаш, машыны для меліярацыйных работ і цеплагенератары, вырабленыя на прадпрыемствах Мазырапрадцця гомельскіх заводаў пусковых рухавікоў, тарфянога машынабудавання, вымяральных прыбораў.

Агляд сусветнай сельскагаспадарчай тэхнікі будзе праходзіць на працягу двух тыдняў. Г. БАКШЭВА.

На перагоне.

Фота А. ЗАХАРАВА.

Беседы о молодежи

ПУТЬ К ПРИЗНАНИЮ

Знаменитый итальянский кинорежиссер Витторио де Сика так вспоминает о своем пути к вершинам славы: «Очень часто мне приходилось и как режиссеру, и как актеру работать, не имея возможности выбирать. Истинным хозяином был продюсер, а стало быть — деньги. А вот что говорил о положении художника в условиях «свободного предпринимательства» известный западно-германский романист Зигфрид Ленц: «Только рынок решает сейчас вопрос о том, кто выживет». Признания эти сделаны маститыми деятелями искусства. Но еще труднее заявить о своем творческом «я» молодым людям, которых жесткие законы буржуазного мира нередко лишают всяческих надежд найти применение своему таланту. А свободна ли советская молодежь в поисках своего пути в искусство? Эта тема беседы нашего корреспондента с первым секретарем правления Союза кинематографистов БССР, художественным руководителем творческого объединения художественных фильмов Виктором ТУРОВЫМ.

— Виктор Тимофеевич, вопросу воспитания творческой молодежи в нашей стране всегда уделялось много внимания. Об этом свидетельствует, например, Постановление ЦК КПСС о работе с творческой молодежью, которое ориентирует на заботливое отношение к молодым дарованиям. Большая работа по подготовке молодых кадров проводится и на «Беларусь-фильме»...

— Воспитание творческой смены — первейшая забота белорусского кино. И это не единовременная кампания, а постоянная планомерная работа, ориентированная на будущее. Этот вопрос для нас чрезвычайно важен еще и потому, что за последние годы значительно возросло количество фильмов с маркой нашей студии. Если совсем недавно киностудия выпускала только пять игровых фильмов в год, то сегодня тематический план предусматривает выпуск 15—16 художественных, не говоря уже о резко возросшем количестве документальных и мультипликационных лент. Чтобы справиться с таким объемом работы, нам нужно иметь около сорока режиссеров-постановщиков. Студия пока таким штатом не располагает. Выход один — активнее привлекать к постановкам молодежь.

Если брать основные кинематографические профессии, то каждый год у нас дефицитуют около 10 человек.

— Как я понял, на студии не существует так называемой проблемы дебюта. Молодые режиссеры и операторы имеют возможность сразу же после прихода из учебного заведения попробовать свои силы в практическом деле. Но не скажется ли отсутствие творческой «конкуренции» на профессиональном уровне молодых кинематографистов?

— Действительно, молодежи у нас не приходится соперничать за право снимать фильм. И это хорошо. Свобода выбора темы будущего произведения, возможность творческого обсуждения замысла со своими сверстниками, доброжелательная помощь мастеров старшего поколения — все это содействует творческому поиску дебютанта, позволяя ему уже в первой работе высказаться во весь голос. В такой обстановке легче работать, отстаивать свои взгляды, рисковать.

— Вы сказали «рисковать», и я подумал о том, что студия ведь тоже рискует, доверяя молодым самостоятельные постановки.

— Вернее будет сказать, что студия не рискует, а берет на себя ответственность за судьбу молодого художника. И сам дебютант, и руководство студии, и его опытные коллеги заинтересованы в том, чтобы приобщение начинающего кинематографиста к тайнам профессии было удачным. На студии уже давно сложилась практика постановок дебютантами новелл в киноальманахах под художественным руководством опытного режиссера. Я сам начинал с постановок новелл в фильмах «Маленькие мечтатели», «Рассказы про юность», и это была настоящая школа профессионального мастерства. За последние годы в альманахах «Крас-

ный агат», «По секрету всему свету», «В анфас и профиль» дебютировали многие молодые режиссеры, художники, операторы. Первая попытка оказалась удачной, и теперь В. Шадуцкий, А. Ефремов, С. Сычев, А. Лукьянов, Д. Михлеев либо снимают, либо готовятся снимать полнометражные фильмы. Но доверив начинающему режиссеру самостоятельную работу, мы не пускаем на самотек его дальнейшую творческую судьбу. Своевременная помощь советом, а то и критикой нужна молодому художнику и после того, как он «встал на ноги». На студии сложилась традиция формировать съемочные группы таким образом, чтобы рядом с молодым режиссером оказывались опытные оператор и художник. Сейчас, например, режиссер-дебютант В. Шмаков снимает фильм «Дожди пройдут по всей территории». Работает молодой постановщик совместно с оператором О. Агеевым и художником Ю. Альбицким, на счету у которых уже не одна кинолента. Такое сочетание молодости и опыта дает хорошие результаты.

Судьба молодого поколения художников вообще во многом зависит от того, насколько заинтересованно, доброжелательно и требовательно относятся к ним признанные мастера. Вскоре в сценарной коллегии студии приступят к работе Василь Быков и Алесь Адамович. Мы надеемся, что маститые литераторы помогут привлечь к сотрудничеству с кинематографом много новых молодых драматургов.

— Виктор Тимофеевич, до сих пор мы говорили о работе молодых и с молодыми. Но хотелось бы узнать еще и о том, какими путями приходят на студию будущие мастера экрана?

— Для этого при Госкино и Союзе кинематографистов БССР была создана специальная комиссия по поиску, отбору и направлению способной молодежи в учебные заведения, готовящие кадры для кино. Мы общаемся с любительскими коллективами, выезжаем на периферию, где встречаемся с одаренной молодежью, проводим специальные передачи по телевидению и радио. Такой целенаправленный поиск гарантирует нам хорошее пополнение. А талантливой молодежи у нас немало. Это подтвердил, например, и последний Всесоюзный фестиваль самодеятельного кино, на котором белорусские любители завоевали 10 дипломов, а работы В. Касьмина и В. Королева отобраны на Международный кинофестиваль. И вот в следующем году мы направляем В. Касьмина на режиссерский факультет Всесоюзного государственного института кинематографии. Такой путь уже прошел режиссер В. Дудин. Кстати, нужно сказать о наших творческих контактах с руководителями ВГИКа. Мы бываем на фестивалях студенческих работ, преподаватели института, в свою очередь, приезжают на студию, присылают студентов на практику. Мы же всегда предоставляем студентам возможность испытать свои силы в производственных условиях.

Большую работу Союз кинематографистов БССР и руководство студии ведут по воспитанию актерских кадров. Речь идет о постоянных творческих «тренировках» актеров, призванных уберечь их от возможного застоя. Уже сейчас выпускник Высших режиссерских курсов Валерий Анисенко постоянно занимается с молодыми актерами, готовит целый ряд художественных программ. В ближайшее время планируем создать своеобразный кинематографический театр, который, безусловно, нужен и городу и студии.

Леонид ПАВЛЮЧИК.

«ЗАПРЕТЫ НА ПРОФЕССИИ» В СССР?

Такая постановка вопроса покажется странной многим. Не далее как в конце 1977 года была принята новая Конституция СССР, где право на труд, давно уже обеспеченное юридически и фактически, дополнено правом на выбор профессии, рода занятий, работы в соответствии с призванием, способностями, подготовкой... И гарантии все надежнее: СССР уже ввел всеобщее среднее (10-летнее) образование, по новой Конституции оно становится обязательным, а это весьма важно (современное производство почти не может предложить работу человеку с 4—5 классами).

Но любой закон любой стране потому и нужен, что не все дозволено. Он призван четко разграничить «можно» и «нельзя». При всей полноте прав и свобод в СССР есть, разумеется, и ограничения. В социалистическом обществе немыслимы «священное право частной собственности», свобода предпринимательской деятельности, никому не дано эксплуатировать человека. И выбирая себе дело по душе, никто не может стать банкиром, заводчиком, латифундистом. Преследуется спекуляция. Твердое «нет» говорят советские люди проституции, порнографии. Проловедь национальной исключительности, пропаганда войны — преступления. И если, паче чаяния, склонность к ним обнаружит, вообразим на миг, учитель, редактор или лектор, он рискует попасть под суд, потерять не только работу, но и свободу.

Эти и подобные ограничения естественны, но почему-то вызывают порой недоумение, недоумения, заблуждения у тех, кто мало знаком с советскими реалиями и привык к другой шкале ценностей. На социалистическое общество волно или невольно переносят чуждые ему стереотипы, например представления о «запретах на профессии», характерных для Запада. Иные договариваются до алогизмов: в СССР-де в порядке вещей увольнение за «инакомыслие» (это называется валить с больной головы на здоровую). Какова же истинная картина?

ФАКТЫ ПРОТИВ ДОМЫСЛОВ

Обратимся к информации из первых рук, не искаженной кривым зеркалом антисоветской пропаганды. Вот свидетельства авторитетных лиц из недавно вышедшей в Москве книги «О свободах подлинных и мнимых».

Советские люди осуждают взгляды, идущие вразрез с коренными интересами народа, с господствующими в обществе политическими, идеино-нравственными нормами, отме-

чает первый заместитель министра юстиции СССР Александр Сухарев. Но подчеркивает: «По советским законам, граждане не несут ни уголовной, ни административной ответственности за свои убеждения. И господа пропагандисты знают, что речь идет вовсе не об «инакомыслии», а об определенных, конкретных действиях... Зато хорошо известны страны, где гонения за один лишь образ мыслей действительно возведены в повседневную государственную практику и узаконены. Позволю себе напомнить хотя бы о пресловутых «запретах на профессии»...».

Справка: еще в 1950 году постановление правительства ФРГ объявило «несовместимой с государственной службой» принадлежность к ряду организаций или их поддержке (Компартия Германии, Социал-демократическая акция, Союз свободной немецкой молодежи, Объединение друзей СССР, Общество изучения культуры СССР и другие). А в 1972 году премьер-министры земель ФРГ приняли на конференции решение, что на государственных должностях не могут находиться «враги конституции» — члены «экстремистских организаций», хотя конституция ФРГ запрещает преследование за политические убеждения.

В СССР подобное немыслимо. Нет никакой разницы в правах в зависимости от религиозных, например, убеждений. Церковь отделена от государства. Об отношении к ней не спрашивают при приеме на работу, не упоминают официальные документы — анкеты, листы переписи, паспорта...

Охрана прав, надзор за соблюдением законов о труде возложены на Советы народных депутатов, суд и прокуратуру, специально уполномоченные государственные органы, не зависящие от администрации предприятий, учреждений, напоминает секретарь ВЦСПС Александра Бирюкова. Контроль осуществляют также профсоюзы (125 миллионов членов) — силами своей технической и правовой инспекции, многомиллионного общественного актива.

Важная юридическая гарантия: администрации запрещены увольнения по ее инициативе без согласия местного комитета профсоюза. Если они все же случаются, суд даже не выясняет, есть ли для них основания: раз профсоюз не дал «добро», значит, это уже незаконно. Трудящихся незамедлительно восстанавливают в должности, а предприятие или учреждение выплачивает им средний заработок за время вынужденного прогула.

на зямлі вацькоу

СВЯЩЕННОЕ И ДОРОГОЕ

Хотя о предстоящей встрече и было договорено заранее, она все же произошла неожиданно. Еще из окна автобуса я увидел человека, который неторопливо направлялся к хлебному магазину. Сразу узнал его и прямо с остановки поспешил следом.

Владимир Иосифович Гаврицкий, как радушный хозяин, засуетился:

— Пойдемте к нам. Моя жена очень обрадуется гостю. То всегда мы приезжали к вам в Минск, а теперь вы погостите у меня на родине, в Шерешево.

Искренность этих слов невольно заставила забыть, что и сам Владимир Иосифович здесь в гостях, что он только

недавно приехал сюда из далекого канадского города Ванкувера навестить родных. Кроме того, с Владимиром Иосифовичем здоровались многие прохожие, некоторые останавливались и рассказывали ему о своих домашних делах, о чем-то советовались.

В Шерешево его знают почти все. С одними он провел вместе годы молодости, с другими успел познакомиться уже в последнее время, ведь Гаврицкий приезжает на Родину уже в пятый раз.

— Я здесь действительно дома, — говорит Владимир Иосифович. — Когда мы с Марией приезжаем сюда, то чувствуем себя словно маленькие дети в ласковых ру-

УРОКІ РОДНАГА СЛОВА

ПРАВО НА ВЫБОР ПРОФЕССИИ: ДОПУСТИМОЕ НЕРАВЕНСТВО МУЖЧИН И ЖЕНЩИН!

«Граждане СССР равны перед Законом независимо от происхождения, социального и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, рода и характера занятий, места жительства и других обстоятельств», — гласит статья 34 Конституции СССР. Статья 35 выделяет особо: «Женщина и мужчина имеют в СССР равные права». Это относится и к выбору профессии, получению равной оплаты за равный труд, перспективам роста и т. д.

И все же есть некоторое неравенство, говорит старший научный сотрудник Института социальных исследований АН СССР Зоя Янкова.

Доля женщин среди рабочих и служащих СССР составляет 52 процента. А среди занятых в аппарате управления — 65 процентов, в просвещении — 73 процента. Здесь слабый пол впереди сильного. А в некоторых сферах — позади. Труд женщин в СССР запрещено использовать для выполнения тяжелых и большинства подземных работ, в условиях вредного производства. Есть ограничения веса при переноске и передвижении грузов. Беременных и матерей, имеющих грудных детей, запрещено привлекать к сверхурочной и ночной работе.

Не будем называть это «запретами на профессии»: смысл тут, очевидно, принципиально иной, чем там, где возник термин. Думается, такое неравенство, а оно закреплено законодательно, служит на пользу, а не в ущерб правам женщин.

Бывает, правда, женщин еще можно видеть с лопатой в руках, но все реже. Делается все, чтобы облегчить и вообще свести на нет тяжелые ручные операции. В стране давно уже развернулась интенсификация производства. Разумеется, не любой ценой: производительность труда повышается лучшей организацией, механизацией, автоматизацией. Многие делают, чтобы облегчить и семейные заботы женщин, связанные с ведением домашнего хозяйства.

Какое значение придается этому в советском обществе, можно судить уже по тому, что в Конституции СССР оговорено специально: государство заботится об улучшении условий и охране труда, его научной организации, о сокращении, а в дальнейшем и полном вытеснении тяжелого физического труда на основе комплексной механизации и автоматизации. Со временем, очевидно, отпадет нужда в нынешних профессиональных запретах для женщин, которым, как и мужчинам, останется управлять машинами, выполняющими всю тяжелую работу.

Лев БОБРОВ,
АПН.

Вернемся яшчэ раз да фотаздымка на першай старонцы. Дзеці і пісьменнік... Яны разам працуюць, і паміж імі згода, узаемная зацікаўленасць і ўвага. Праца прыносіць ім асалоду.

У руках настаўніка дзьмухавец. Вось-вось павее ветрык — і разляцяцца ва ўсе бакі амаль нябачныя пушынкi — шаўковыя парашуцікі, каб апасці на зямлю, затаіцца, а вясной зноў прарасці, расцвісці яркімі жоўтымі краскамі.

Казку пра кветку-маці, пра мудрасць прыроды і вечнае абнаўленне жыцця прыдумалі і расказалі на адкрытым уроку, які праводзіў пісьменнік Васіль Вітка, вучні малодшых класаў Мясешкаўскай сярэдняй школы, што ў Слуцкім раёне.

Памятаю, як, прачытаўшы кнігу Васіля Віткі «Дзеці і мы», я падумала, што яна магла б належаць прымухавцу, які любіць і разумее дзяцей, прысвяціў жыццё іх выхаванню.

Што ж прывялі пісьменніка ў школу, і не толькі ў вёсцы Мясешкі? Ён бывае ў розных школах, асабліва на сваёй радзіме — Слуцкіне, часта сустракаецца з дзецьмі і шмат цікавага і карыснага чэрпае для сябе з кожнай размовы з маленькімі чытачамі. Прыгадваючы, з чаго пачалося яго супрацоўніцтва са школай, Васіль Вітка называе імя Васіля Сухамлінскага. Ён бясконца ўдзячны выдатнаму савецкаму

педагогу, які быў яго сябрам, за тое, што ён далучыў яго да школы, навучыў яшчэ мацней любіць дзяцей, яшчэ лепш разумець, якую важную ролю ў выхаванні адыгрывае слова. Школа пачынаецца з настаўніка. «Які выхавальца, такія ў яго і вучні», — гаворыць Васіль Вітка.

У канцы жніўня ў нашай рэспубліцы, як і ва ўсёй краіне, прайшлі нарады настаўнікаў. Часта тэмай размовы на іх становілася пытанне аб адказнасці настаўніка за выхаванне свядомага грамадзяніна, аб роцце прафесійнага майстэрства педагога, уменні выкладаць прадмет эмацыянальна, цікава, займальна. У перапынках паміж пасяджэннямі калегі часта пыталі адзін аднаго, кім сталі іх вучні, як яны працуюць, што іх цікавіць. Таму што праца настаўніка вызначаецца не колькасцю ўрокаў, а тым, які плён дае яго майстэрства.

...Слова! Ты — прысяга воіна і тайна дзявочага сэрца, вокліч, з якім ідуць у бой, і першы радасны ўсклік дзіцяці, ты — нябачная цытадэль, што спыняе ворага, ты — і павуцінка, што рвецца пры самым кволым павеву ветрыка... — узнёсла піша Васіль Вітка і шчыра радуецца, што такія настаўнікі, як Раіса Мікалаеўна Паляшчук з Мясешкаў, умеюць данесці да сваіх выхаванцаў усю прыгажосць слова, раскрыць

перад імі яго магчымасці і таямніцу ўтварэння. Пісьменнік не раз бываў на ўроках Раісы Мікалаеўны, бачыў, як цікаўна блішчаць дзіцячыя вочы, цягнуцца ўгору рукі жадаючых адказаць, а калі звяніць званок у канцы заняткаў, яго часам і не чуюць.

Кожны настаўнік, які б прадмет ні выкладаў, ён усё роўна славеснік, таму што акрамя свайго асноўнага прадмета — матэматыкі, фізікі, хіміі — ён абавязкова вучыць культуры думкі, дасканаласці валодання словам. «Няшчасны на ўсё жыццё той чалавек», — гаворыць Васіль Вітка, — якому не трапіўся настаўнік, які адкрыў бы яму радасць і асалоду далучэння да невыказнага характава слова, да скарбаў паэзіі».

Жаданне раскрыць перад дзецьмі багацейшыя магчымасці слова, яго чароўную сілу, якія яшчэ часам не выкарыстоўваюцца ў школе, выклікаць цікавасць да слова, а з яго дапамогай і да прадмета і навяло Васіля Вітку на думку даць адкрытыя ўрокі ў вясковай школе. Больш таго, чатыры ўрокі, якія праводзіў пісьменнік, трансліраваліся па тэлебачанню.

Першым быў урок вясёлай матэматыкі, другі — вясёлага слова, трэці — хітрага слова, чацвёрты — казкі.

Дзеці слухалі, чыталі, прыдумвалі самі загадкі, лічылікі,

пацешкі, казкі. Яны даведаліся, што кожнае слова не толькі называе рэч або з'яву. У ім гучыць яшчэ і наша пацудоўце. «У кожным слове ёсць музыка, — даводзіць пісьменнік. — Калі мы скажам — гом, хіба не пачуем, як перакочваюцца раскаты грому — г-р-ром! А вось вам — ці-шы-ня. І мы, сапраўды, чуем, як ціха становіцца вакол нас і ў нас на душы». Часам, каб разгадаць сэнс слова, трэба добра падумаць, і нават пафантазіраваць. Таму словы вучаць чалавека кемліваасці, здагадлівасці, вучаць думаць вобразамі. Асабліва развівае вобразнае мысленне казка. Упершыню даў заданне сваім вучням прыдумачь казку В. Сухамлінскі. Ён надаваў і не пераставаў здзіўляцца багаццю дзіцячай фантазіі, яе невычэрпнасці, разумей, што казка выхоўвае ў дзецяў дабрату, дапамагае спазнаваць цікавы і складаны навакольны свет.

Урокі прынеслі карысць і задавальненне дзецям, яны былі павучальнымі для тых, хто прысутнічаў на іх і глядзеў іх па тэлебачанню. Гэта быў цікавы эксперымент для самога пісьменніка, які лічыць, што педагогіка — самая радасная, самая чароўная навука, толькі трэба любіць яе гэтак жа моцна, як і тых, каго яна вучыць і выхоўвае.

Дзіяна ЧАРКАВА.

Звыш сямі тысяч чалавек займаецца на сямі факультэтах Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Гісторыкі і філалагі, матэматыкі і фізікі, геологі і эканамісты — вось далёка не поўны пералік спецыялістаў, якія атрымліваюць вышэйшую

адукацыю ў адной з буйнейшых навучальных устаноў краіны. Вучэбная падрыхтоўка тут спалучаецца з даследчай работай. Педагагічная і навуковая работа ва ўніверсітэце праводзіцца высокакваліфікаванымі педагогамі і навуковымі работ-

нікамі 38 кафедраў, дзе працуюць 17 дактароў і 137 кандыдатаў навук. Студэнты ўніверсітэта, займаючыся навуковадаследчай работай, выступаюць з дакладамі ў вышэйшых навучальных установах Масквы, Мінска, Ленінграда і г. д.

НА ЗДЫМКАХ: галоўны корпус Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта; студэнты IV курса Ала ХАЗАНАВА і Рыта РАБЕНЬКАЯ выконваюць разлікі на электронна-вылічальнай машыне.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

ках родзіцей. Здарылася тут нешта такое роднае. Для мяне нет нічога прынятнае прайсці ўзростам на рэчку, похадзіць босіком па роднай зямлі, як ходзіў у дзяцтва, калі пас скот. Прыма, сённяшні дзень змяніўся. Нет ужо тех болот, што акружалі наш поселок. Все осушили, всюду обработанные поля.

Незаметно Владимир Иосифович становится экскурсоводом. С любовью рассказывает о том, какой вкусный хлеб пекут на местной пекарне, какая хороша здесь музыкальная школа, где, кстати, работает преподавателем сын его племянника Иосиф. Показывает похажий на дворец Дом культуры, новые магазины и дома. Есть тут и древние памятники — Шерешевская звонница и Петропавловская церковь. Все здесь несказанно дорого земляку.

Но все же самое священное и дорогое — дом, который он сам когда-то начинал строить вместе с отцом и где

останавливается в каждый свой приезд. Теперь он, конечно, уже не такой, как был раньше, не раз перестраивался. Но все-таки в него вложен и труд Владимира Иосифовича. И сейчас он нет-нет да и приложит к нему руки, что-нибудь починит, подправит. Да и возле дома много вещей, сделанных им.

Словом, этот человек никогда не сидит без дела. Хотя сейчас он и на пенсии, но все равно проводит очень большую работу — уже долгое время является секретарем Ванкуверского отдела Федерации русских канадцев. Немало сил пришлось потратить ему там на восстановление Русского народного дома, в который дважды подкладывала бомбы чья-то подлая рука. Однако Владимир Иосифович никогда не терял бодрости и энергии, всегда оставался верен себе. Во время кризиса, в голодные 30-е годы он был среди демонстрантов, требовавших работы и

хлеба, которых дубинками разгоняла полиция. Он и теперь всеми силами борется за мир и социальную справедливость.

Когда Мария Григорьевна узнала о нашей «экскурсии», ей тоже захотелось поделиться своими впечатлениями.

— В этот раз, как только мы приехали сюда, нам сообщили, что здешний колхоз «Парижская коммуна» стал миллионером. Я вначале не поняла, что это значит. Потом мне объяснили, что так называют хозяйства, получающие свыше миллиона рублей прибыли в год. Эти достижения возможны благодаря механизации в деревне. Она облегчает труд людей и повышает их заработок. У нас тоже кругом автоматизация и механизация, но она, наоборот, выбрасывает людей на улицу, вообще лишает их возможности зарабатывать на жизнь.

— Особенно тяжело сейчас молодежи, — поддержи-

вает жену Владимир Иосифович. — Молодые люди получают образование, а работы найти не могут. Каждый предприниматель старается заполнить опытных рабочих. Вот и появляются разные хиппи. Молодежь хочет хоть как-то привлечь внимание общественности к своим проблемам.

При этих словах невольно вспомнился ответ одного парня из группы американских хиппи на вопрос журналистов:

— Почему вы ходите в рваной одежде?

Он ответил:

— Раз общество гнилое, значит и одежда должна быть гнилая.

— А здесь, в Советском Союзе, нет лишних людей, — продолжает Владимир Иосифович. — Нет очередей безработных. Наоборот, всюду нужны рабочие руки.

Уже при прощании Влади-

мир Иосифович вновь вернулся к этой теме.

— Успехи Советского Союза нельзя не видеть. И если помнить, какие войны пришлось пережить здесь людям, то остается лишь удивляться, как вы смогли стать одной из самых развитых стран в такое короткое время. Лично я вижу и понимаю это очень хорошо. Но мне хотелось бы сказать о другом. В последние годы сюда приезжает все больше и больше людей из разных стран. Едут не только друзья, но и враги. И даже враги не могут не признать, что вы достигли многого. Я лично встречался и говорил со многими из них. А уж если враги признают ваши успехи, то это действительно огромный успех.

Григорий ФОМЕНКО.

«Голас Радзімы»

№ 36 (1554), 1978 г.

ШУКАЮЧЫ ФОРМУЛУ ЗНОСІН ПАМІЖ ЛЮДЗЬМІ

Скажыце, хіба можна абы-якава, не зважаючы, прайсці міма вась такога нечаканага прызнання:

Я ўвесь не змяшчаюся паміж чаравікамі і капелюшом.

Наўрад ці можна не звярнуць увагу і на такое:

Мне мала ўсяго зямнога шара, мне мала аднаго цеснага стагоддзя,

Мне трэба абавязкова тысячы такіх шароў і ўсе, як адно стагоддзі.

А хто не сцэпанецца, уражаны, выпадкова наткнуўшыся на вась гэтакія радкі:

Уявіце ўсе, хто чытае мяне: а раптам, невядомы вам, вась і зараз гляджу я на вас!

Пам'ятаю, як і сам, усхваляваны і здзіўлены, упершыню чытаў «добрага сівога паэта», — так яго завуць у свеце зараз — нібы адкрываў для сябе нейкі новы, незнаёмы да гэтага мацярык. Тут усё было новае: вершы радалі і насцярожвалі, уражвалі і змушалі задумацца. Паэзія была нечаканая, нязвычайная і нейкая не такая, як усё, што дасюль чыталася.

Бо ў сусветнай паэзіі, дзе столькі школ і асоб, дзе столькі волатаў, якія нястрымна, нібы магнітам, прыцягваюць слабайшых у сілавое поле сваёй

паэзіі, Уолт Уйтмен стаіць асабняком — таму што ён сам сабе школа, сам сабе асоба. Ён ні на кога не падобны, а таму і не дзеліць ні з кім свайго шырокага паэтычнага абшару, на якім адразу кідаецца ў вочы любое перайманне.

А ўрэшце Уолт Уйтмен — вялікі паэт, а вялікія паэты і павінны, мусіць, заўсёды стаяць у паэзіі асабняком.

Яго паэзія — гэта пружкія, як накіты акіянікі хвалі, як накіты ветру, радкі. У іх — шум лесу і мора, у іх — пошум птушых крыл і пазвоньванне сонечных прамянёў аб расінкі, у іх — музыка самой цішыні.

І ў той жа час — гэта глыбінны і шматмерны рокат жыцця:

Чалавеча зусім незнаёмы, калі ты, сустрэўшыся, пажадаеш загаварыць са мною, то чаму б табе і не загаварыць са мною?

Чаму б і мне не пагутарыць з табой!

Вось яна, тая шматмернасць! Вось яна, шчаслівая формула зносін паміж людзьмі — на ўсе вякі і на ўсе народы!

Я даўно марыў перакласці паэзію Уйтмена. Мне хацелася, каб з гэтай магутнасцю і, як

само жыццё, вуглаватаю глыбаю мог пазнаёміцца наш народ на сваёй роднай мове. Бо кожная сур'езная літаратура ганарыцца не толькі тым, што стварыла сама, але яшчэ і тым, як яна ставіцца да шэдэўраў, створаных ва ўсім свеце.

Упершыню на Беларусі вершы Уолта Уйтмена былі надрукаваны яшчэ ў 1927 годзе ў часопісе «Маладняк», дзе аўтар, чамусьці схваўшыся за ініцыялы «А. М.», змясціў свой пераклад «Песні пра вольны шлях». Пасобныя вершы Уйтмена ў розны час хораша перакладалі нашы выдатныя паэты-перакладчыкі Юрка Гаўрук, Язэп Семязон, Кастусь Цвірка. Але каб кніга выбранай паэзіі Уолта Уйтмена была вытрымана ў адной танальнасці, я адважыўся ўсё перакласці сам. І ўсё, ад укладання да прадмовы і тлумачэнняў, таксама зрабіў сам: каб не было на каго, калі нешта не ўдалося, спіхваць потым віну.

Давалася асільваць мову, вывучаць нават эпоху, у якой пісаліся славытыя вершы і паэмы. Бо перакладчыку, каб не трапіць у няёмкае становішча, трэба да дробязей ведаць і месца і час дзеяння паэзіі, якую ты перакладаеш — дарэчы, трэба ведаць, што Манхэттан, цяпе-

рашні цэнтр Нью-Йорка, у часы Уйтмена знаходзіўся за горадам і быў любімым месцам адпачынку паэта; што сінія блузы — гэта адзенне войск дэмакратычнага Поўдня ў час грамадзянскай вайны і г. д.

Нялёгка і прыемна было перакладаць вольныя рытмы Уйтмена, яго даўгія, але такія наладаваныя сэнсам, думкамі, паэзіяй, музыкаю радкі. Часам здавалася, што разгінаеш клубкі пружкага і гнуткага сталёвага дроту.

Раней думаў, што крыху ведаю паэзію Уолта Уйтмена. Але па-сапраўднаму я адчуў яе смак, зразумеў яе рытм, адкрыў для сябе ў ёй такія глыбіні толькі ў часе працы над перакладамі — шукаючы патрэбнае слова, дапытваючыся да таго адзінага сэнсу слыханых радкоў, які ўкладаў у іх сам аўтар.

У свой час Уолт Уйтмен пісаў, што ён будзе шчаслівы, калі яго пачуюць, калі з ім «увойдуць у эмацыянальны кантакт вялікія народы Расіі», маючы на ўвазе ўсе народы тагачаснай Расійскай імперыі, у тым ліку і беларускі.

На многіх мовах Савецкага Саюза выйшлі ўжо томкі не-

паўторнай уйтменаўскай паэзіі. Зараз надарылася магчымасць «кувайсці ў эмацыянальны кантакт» з гэтай слаўтай паэзіяй і беларускаму народу. Таму ў кнізе, якая на Беларусі выходзіць упершыню, хацелася як мага паўней і разнастайней пазнаёміць чытача з творчасцю гэтага вялікага амерыканскага паэта.

У кнігу ўключаны вершы, урыўкі з паэм, тэатры амаль з усіх нізак, што стварыў Уйтмен за сваё доўгае творчае жыццё. Тут і патрыятычная лірыка гадоў грамадзянскай вайны паміж Поўначчу і Поўднем з нізкі «Барабанны бой», і філасофская паэзія з нізкі «Марскія плыні», і шырыя вершы пра каханне з цыкла «Дзеці Адама», і непаўторная паэма «Калі цвіў гэтай вясною бэз у маім двары» з нізкі «Памяці прэзідэнта Лінкальна». Апрача таго ў кнізе шырока прадстаўлены нізкі «Прысвячэнні», «Пералётныя птушкі», «Ля дарогі», «Дні сямідзесяцігоддзя», «Бывай мая фантазія» і інш.

У кнізе захаваны прынцып размяшчэння твораў, які ўстанавіў сам паэт для апошняга прыжыццёвага выдання «Лісця травы».

Янка СІПАКОЎ.

Уолт УИТМЕН

СТАЮ СУПАКОЕНЫ

Стаю супакоены, адчуваючы вольна сябе у Прыродзе.

Гаспадар усяго ці гаспадыня ўсяго, упэўнена між дрэў і жывёл я стаю,

Я гэтакі ж уражлівы, рахманы, напоўнены, маўклівы, як і яны,

Разумею, нарэшце, што і беднасць мая, і праца мая, і няслаўе, і недахопы, і ганьбаванне, злачынствы не такія і важныя, як я думаў раней,

Куды б я ні пакіраваўся — ці да Мексіканскага мора, ці на Маннахату, ці ў Тэнесі, ці на далёкую поўнач, ці ў глыбіню краіны,

Няхай я рачнік, ці ў лесе жыву, ці на ферме ў якім-небудзь штаце, на ўзбярэжжы альбо ля Канадскіх азёраў,

Дзе б жыццё не ішло маё — о толькі б быць мне спакойным, разважлівым сярод розных нягодаў,

Каб страцаць твар у твар ноч, ураганы, голад, насмешкі, няшчасці, няўдачы — так, як іх сустракаюць жывёлы і дрэвы.

ПАЭТАМ, ЯКІЯ ПРЫЙДУЦЬ

Паэты, што прыйдзеце! Спевакі, прамоўцы, музыкі! Не сённяшні дзень прызнае мяне, ён не вызначыць, хто я і што я,

Вы ж, людзі іншай пароды — тутэйшай, атлетычнай, мацерыковай, велічней за тых, што былі ўжо раней,

З'явіцеся! Вы павінны прызнаць мяне.

Я сам напішу для будучыні вызначальныя два-тры словы,

Я паказаўся толькі на момант, каб назад зноў, у цемру пайсці.

Я — той чалавек, хто, бязмэтна ў натоўпе блукаючы, мімаходзь на вас кідае позірк і тут жа вочы адводзіць,

Даючы вам магчымасць самім мой твар разгадаць і вобраз выразны стварыць.

Галоўнага я чакаю ад вас.

АДНОЙЧЫ, КАЛІ Я ПРАХОДЗІУ ПА ЛЮДНЫМ ГОРАДЗЕ

Аднойчы, калі я праходзіў па людным горадзе, я імкнуўся запомніць — а раптам давядзецца скарыстаць некалі — яго вуліцы, архітэктуру, звычаі, традыцыі,

Але зараз з усяго гэтага горада я памятаю толькі адну жанчыну, якую выпадкова сустрэў там і якая затрымала мяне, бо пакахала мяне,

Дзень у дзень, ноч у ноч мы былі ўдваіх — усё астатняе даўно ўжо забылася,

Я кажу, што помню толькі яе, гэтую жанчыну, якая так аддана тулілася да мяне,

Зноў мы блукаем удваіх, мы кахаем і разлучаемся зноўку,

Зноў яна трымае мяне за руку — я не павінен пакідаць яе,

Бачу я ля сябе яе блізка, бачу яе маўклівыя вусны — дрыготкія і зажураныя.

КАЛІ Я ПАЧУУ У КАНЦЫ ДНЯ

Калі я пачуў у канцы дня, як маё імя сустрэлі ў Капітоліі воплескамі, тая ноч, што прыйшла ўслед за гэтым, усё ж не была для мяне шчасліваю ноччу,

І нават калі мне здаралася баляваць ці калі мае планы збываліся, я таксама не быў шчаслівы,

Але той дзень, калі я ўстаў на світанні з пасцелі — свежы, поўны здароўя і, напяваючы, радасна ўдыхнуў саспелую восень,

Калі я, зірнуўшы на захад, убачыў поўню, якая бляднела, знікаючы ў ранішнім святле,

Калі я адзін выйшаў на бераг і, распрануўшыся, купаўся, смеючыся ад холаду вады казытлівай, і бачыў, як сонца ўзыходзіла,

І калі я падумаў пра тое, што мой дарагі сябра, мой любы сябра зараз у дарозе да мяне, о тады я быў дужа шчаслівы,

О тады кожны глыток паветра быў смачнейшы, і ежа, якую я еў той дзень, была сыцейшаю, і прыгожы дзень так цудоўна прайшоў,

І гэтак жа вясёла прайшоў і прайшоў яшчэ адзін дзень, а на наступны пад вечар прыехаў мой сябра,

І ноч наступіла, і ўсё стала ціха, і я слухаў, як нетаропкія хвалі няспынна адна за адной паціху накочваліся на бераг,

Я чуў, як шарготка шуршэлі пясок і хвалі — нібыта шапталіся, віншуючы мяне,

Бо той, каго я люблю больш за ўсіх, ляжаў зараз побач са мною, спаў пад адною коўдрай у гэту халаднаватую ноч,

І яго твар, асветлены ціхім месячным святлом, быў павернуты да мяне,

І яго рука лёгка ляжала ў мяне на грудзях, — і ў тую ноч быў я шчаслівы.

ВОСЬ ЗАРАЗ У СУМЕ І У РОЗДУМЕ

Вось зараз у суме і ў роздуме сяджу я самотны,

І мне здаецца, што ў іншых краінах ёсць іншыя людзі, якія ў хвіліну гэтую — таксама і ў суме і ў роздуме,

Здаецца, што варта мне ўгледзецца, і я іх убачу ў Германіі, у Італіі, у Іспаніі, або ў Францыі,

Ці, можа, далёка-далёка ў Кітаі, Расіі, Японіі, яны гавораць на іншых мовах,

Але мне здаецца, што, калі б я мог пазнаёміцца з імі, я пасябраваў бы з імі гэтак жа, як і з людзьмі ў маёй краіне,

О, я ўпэўнены, што былі б мы братамі, мы б спадабаліся адно аднаму,

Я ведаю, што з імі быў бы я шчаслівы.

ШТО, ВЫ ДУМАЕЦЕ, Я ХАЧУ ўСЛАВІЦЬ, КАЛІ БЯРУ ў РУКІ ПЯРО?

Што, вы думаеце, я хачу ўславіць, калі бяру ў рукі пяро!

Можа, ваенны карабель, велічны і прыгожы, які, раскрыліўшы ўсе свае ветразі, праплыў, бачыў я, сёння паўз бераг!

Альбо асляпляльнае хараство мінулага дня! Альбо раскошу ночы, якая атуляе мяне!

Ці фанабэрыстую славу і рост вялікага горада, які шырыцца вакол мяне! Не!

Я ўсяго толькі хачу расказаць пра двух чалавек — звычайных, простых, — якіх я ўбачыў у цесным натоўпе, каля прычала, дзе яны развіталіся, як дарагія сябры:

Адзін, той, што заставаўся, вісеў на шыі ў сябра і горача цалаваў яго,

А той, што ад'язджаў, моцна сціскаў у абдымках таго, каго мусіў пакінуць.

ВЯСКОВЫ МАЛЮНАК

Праз расчыненыя насцеж дзверы ціхай вясковай адрыны

Відна асветленая сонцам паша, дзе коні і каровы скубуць траву,

І лёгкая смуга, і шырокі круггляд, і мройлівы небасхіл, які паволі знікае ўдалечыні.

НЕ МАГУ ПАХВАЛІЦА Я МАЛАДОСЦЮ

Не магу пахваліцца я маладосцю,

Вытанчанасцю манер, я зусім не цікавы субсяседнік, Нехлямяжы ў гасціных, не ўмею танцаваць прыгожа,

Сярод вучоных, у іх асяроддзі я сяджу маўклівы, скаваны — не прыстае да мяне вучонасць,

Зграбнасцю і самавітасцю не вызначаюся я, але ёсць іншыя рэчы, якія мне звычайныя і якімі я ганаруся:

Я параненым смагу спатольваў, карміў іх, суцяшаў салдат, што каналі,

А ў хвіліны пярэдыху пасярод прыціхлага лагера Складаў гэтыя песні.

МАСТАКІ АДКРЫВАЮЦЬ АМЕРЫКУ

Выстаўка амерыканскага жывапісу другой паловы XIX—XX стагоддзяў, прыслана ў СССР у абмен на выстаўку рускага і савецкага жывапісу, складалася з 85 палотнаў, якія належаць калекцыянерам і розным музеям Злучаных Штатаў, галоўным чынам, Метраполітэн-музею.

Экспазіцыя не толькі пазнаёміла гледачоў Масквы, Ленінграда і Мінска з некаторымі бакамі амерыканскай рэалістычнасці, але і адлюстравала працэс развіцця жывапісу ЗША на працягу 120 год, выявіла асноўныя тэндэнцыі сучаснага мастацтва Амерыкі.

На працягу двух месяцаў выстаўка экспанавалася ў залах Дзяржаўнага мастацкага музея БССР. Яе наведала амаль 65 тысяч мінчан і гасцей сталіцы Беларусі.

З асаблівай увагай нашы гледачы аднесліся да палотнаў мастакоў старэйшага пакалення, чыё майстэрства знаменавала сабой росквіт рэалістычнага жывапісу ЗША другой паловы XIX стагоддзя.

Са з'яўленнем твораў У. Хомера мастацтва ЗША набыло значэнне вялікай нацыянальнай школы. У перыяд грамадзянскай вайны 1861—1865 гадоў У. Хомер быў мастацкім карэспандэнтам аднаго з нью-йоркскіх часопісаў. На падставе ваенных уражанняў жывапісец стварыў шэраг сваіх карцін, у тым ліку — «Палонныя з фронту». З даставернасцю відавочцы і перакананасцю тонкага псіхалага ён раскрыў вобразы прадстаўнікоў варажых бакоў: маладога афіцэра арміі ЗША і трох палонных салдат Канфедэрацыі, характары якіх ярка праяўляюцца ў постацях, позах і паглядах. Не менш уражвае палатно Хомера «Ветэран Грамадзянскай вайны», які вярнуўся да мірнай сельскай працы. Па-майстэрску напісаны залатое поле паспеўшай збажыны, бязоблачнае гарачае неба і слепячая белізна кашуля жніцця.

Настаўнік цэлага пакалення амерыканскіх жывапісцаў, Томас Ікінс быў прадстаўлен на выстаўцы стіп-лэм партрэтамі жонкі — «Дама з сетэрам». Без ценю ідэалізацыі паказвае мастак хударлявую сутулую жанчыну ў блакітным плаці, якое

пералівіста мігціць на цёмным фоне.

Упэўненасць у тым, што «мастацтва павінна адлюстроўваць штодзённае жыццё», вызначыла творчую пазіцыю Роберта Хенры, які ўзначаліў групу «Васьмёрка» пасля выстаўкі работ васьмі мастакоў (Нью-Йорк, 1908 г.). Жыццё простых людзей з яго цяжкасцямі і клопатамі было ў цэнтры ўвагі мастакоў групы «8», што дало падставу буржуазнай крытыцы назваць новае аб'яднанне «школай смеццевай скрыні».

У ліку вучняў Р. Хенры былі Джэк Слоўн, Эдвард Хопер, Джордж Белуэз, Роквел Кент — лаўрэат Ленінскай прэміі міру, добра вядомы савецкаму гледачу сваімі велічнымі пейзажамі, што апяваюць суровую прыгажосць Грэнландыі і яе мужных працавітых людзей. На выстаўцы прадстаўлена карціна Р. Кента «Зіма» з характэрнай для творчай манеры мастака манументальнасцю форм і каляровых адносін.

Асобнымі работамі былі прадстаўлены амерыканскі мадэрн (20-я гады), сюррэалізм і рух «рэгіяналістаў» (30-я гады), школа «Чатырнаццаціга стрыг», фігуратыўнае мастацтва 40—50-х гадоў.

Бадай, самую вялікую сімпатыю беларускага гледача заваявалі карціны Э. Уаеса. Партрэт сябра мастака негра У. Сноўдэна («Вінаграднае віно») і сціплы пенсільванскі пейзаж, паказаны за акном («Вецер з мора»), сведчаць аб майстэрстве жывапісца, які ўмеў устрымаць каларыстычнай гаме знайсці тонкія колеравыя сучнасці.

Рэакцыяй на абстрактны экспрэсіянізм, які атрымаў у 40—50-х гадах шырокае распаўсюджанне і афіцыйную падтрымку, з'явіўся новы напрамак у мастацтве: суперрэалізм, або поп-арт. Вялікія памеры работ запазычаны з рэклам, шыльдаў, афіш, кінаэкранаў. Выкарыстанне абызлічанай прамысловай тэхнікі (буйназарністага друку, фотатэхнікі, шаўкаграфіі) пазбаўляе мастака індывідуальнай манеры, а рэкламны рэквізіт, змешчаны ў

раму, карціны, становіцца сімвалам спажывецкага грамадства. Прадстаўлены на выстаўцы аб'екты поп-арта часам сведчылі аб іроніі мастака, які аддае даніну прамысловаму багаццю ЗША і ўсведамляе непаўнацэннасць буржуазнай масавай культуры. Аднак і гэты іранічны пазіцыя не ў сілах была апраўдаць экспанаты поп-арта ў вачах беларускага гледача, які, у лепшым выпадку, ставіўся да іх з недаўменнем.

У апошнія дзесяцігоддзе асаблівую папулярнасць атрымаў гіперрэалізм, або фотарэалізм. Выкарыстоўваючы тэхніку, мастакі механічна, з дапамогай клетак або дыяпраектара, павялічваюць свае фатаграфіі (Рычард Эстэ) або каляровыя слайды (Ралф Гоінгз) і працуюць над іх маляўнічай копіяй часам да 360 гадзін. Акрамя гарадскіх матываў, на выстаўцы былі прадстаўлены таксама аўтапартрэт Чака Клоўза, які ўражвае памерам і рамеснай дасканаласцю, і «Партрэт Індзейца з племені чаенаў» Джозефа Рафаэла, жывапіс якога свай фактурай выгадна адрозніваецца ад іншых работ фотарэалістаў.

Стракатая карціна сучаснага мастацкага жыцця ЗША сведчыць аб неаднароднасці амерыканскага мастацтва, якое знаходзіцца ў працэсе свайго развіцця.

Выстаўка карысталася папулярнасцю ў гледачоў, паколькі ў нашай краіне цікавасць да замежнага мастацтва, у тым ліку амерыканскага, даволі актыўная. Найбольшую цікавасць, аднак, праявілі да яе мастакі і мастацтвазнаўцы, якія шмат чулі і чыталі пра сучаснае амерыканскае мастацтва, але ўпершыню мелі магчымасць так шырока і шматбакова пазнаёміцца з арыгінальнымі творами жывапісцаў ЗША.

Раней савецкі гледач ужо бачыў «100 шэдэўраў Метраполітэн-музея» і «Золата дакалумбавай Амерыкі». Трэцяя выстаўка, за непрацяглае час скамплектаваная для СССР, — сведчанне мацнеючых плённых сувязей паміж Метраполітэн-музеям і Эрмітажам, якія дапамагаюць нашым народам склаці больш шырокае і поўнае ўяўленне аб культурных каштоўнасцях двух вялікіх дзяржаў.

Грына НАЗІМАВА,
мастацтвазнаўца.

У салдацкім вакальна-інструментальным ансамблі «Пунсовыя пагоны» дванаццаць дружных, улюбёных у песню хлопцаў. Слушаць яны ў адной роце. А ў вольны час выступаюць перад байцамі, у заводскіх і сельскіх Палацах культуры.

Кіруе «Пунсовымі пагонам» радавы Генадзь Грынь — выпускнік магілёўскага музычылішча. Да прызыву ў армію ён працаваў педагогам у музычнай школе. У ансамблі Генадзь — майстар на ўсе рукі — іграе на фартэпіяна, акардэоне, электрааргане.

У рэпертуары ансамбля цяпер больш як 30 папулярных песень савецкіх кампазітараў. Дружыць з салдацкім калектывам былы воін, цяпер аспірант Белдзяржкансерваторыі Уладзімір Буднік. Малады кампазітар падарыў «Пунсовым пагонам» тры свае песні. НА ЗДЫМКУ: удзельнікі ансамбля (злева направа) радавыя А. ЦЕРАХАУ, Г. ГРЫНЬ і А. КАЗЛОУ на рэпетыцыі.

Фота А. НІКАЛАЕВА.

ДЗВЕ СУСТРЭЧЫ

Адночы вясной атрымаў я дарагі для мяне падарунак — альбом з рэпрадукцыямі беларускіх мастакоў. На вокладцы напісана: «Ад вучняў 8-га класа і іх кіраўніка Л. Калінінай».

Вучаніца, якая прынесла гэтую кніжку, сказала, што Людміла Іванаўна вельмі цікавіцца мастацтвам, асабліва жывапісам, і гэтак жа навучае дзяцей. Мне, як мастаку, вельмі захацелася сустрэцца з ёй, пагаварыць. Усё збіраўся да яе з'ездзіць. Але Людміла Іванаўна сама са сваім класам прыйшла да мяне.

Менавіта дзякуючы ўменню назіраць, слухаць, Л. Калініна на ўсё жыццё палюбіла мастацтва. Яшчэ ў дзяцінстве яна бывала на выстаўках. На ўсё жыццё зачаравалі яе карціны. Нібы іншым паказаўся свет, тое хараства, якое раней не заўважала.

Убачанае, прачытанае амаль назаўсёды застаецца ў памяці гэтай жанчыны. Яна можа расказаць пра многіх мастакоў — пачынаючых і ўжо прызнаных майстроў.

Настаўніца даўно калекцыяніруе рэпрадукцыі карцін з розных часопісаў, альбомы і кніжкі па мастацтве. Але не трымае іх дома. Амаль усе яны знаходзяцца ў Скарадынянскай школе Ельскага раёна, дзе працуе Л. Калініна. І на ўроках Людміла Іванаўна заўсёды выкарыстоўвае рэпрадукцыі, а то і наладжвае тэматычныя выстаўкі, праводзіць разбор кожнай з карцін. Таму і вучні надручна разбіраюцца ў выяўленчым мастацтве. Магчыма, ніхто з іх не стане мастаком ці мастацтвазнаўцам, але кожны на ўсё жыццё захавае любоў да прыгожага.

А праз некаторы час — новая сустрэча з Людмілай Іванаўнай. На гэты раз яна прывезла з вучнямі пачатковых класаў невялікую п'есу, якую дзеці паказвалі для хлебарабаў брыгады ў мясцовым клубе, куды сабралася амаль уся вёска.

І вось мы размаўляем з Л. Калінінай. У той час, калі вучні разглядалі мае новыя пейзажы, я даведаўся ў настаўніцы, што яна са сваімі выхаванцамі не адзін ужо канцэрт паставіла.

— Вялікую работу вы, Людміла Іванаўна, робіце, — сказаў я. — І часу на гэта ў вас хапае. Я ведаю, што вы яшчэ і «Клуб аматараў літаратуры» вядзеце.

— Калі хочаш, каб дзеці раслі добрымі і культурнымі людзьмі, часу шкадаваць нельга, — адказала яна.

Сапраўды, дзеці, якіх з ранніх год вихоўваюць у любові да прыгожага, часцей за ўсё бываюць чуйнымі, чалавечнымі. А гэта для настаўніцы — шчасце.

Міхаіл ЗАСІНЕЦ.

ПРЭМ'ЕРЫ, ВЫСТАЎКІ, СУСТРЭЧЫ

Пскоўскі драматычны тэатр паказаў у час гастролі ў Мінску трылогію «Жалоба — доля Электры» Юджына О'Ніла. Гэта першая пастаноўка п'есы класіка амерыканскай драматургіі ў Савецкім Саюзе. НА ЗДЫМКУ: сцена з фінала другой часткі.

КАНЦЭРТЫ «ЛІРЫ»

Ва ўсеагульным конкурсе ансамбляў, які праходзіў на галойнай выстаўцы краіны і прысвячаўся 60-годдзю Ленінскага камсамола, беларускае самадзейнае мастацтва прадстаўляў вакальна-інструментальны ансамбль «Ліра» віцебскага раённага Палаца культуры. Маск-

вічы і гасці сталіцы цёпла прымалі артыстаў-аматараў з Беларусі.

І вось віцебчане зноў запрошаны ў Маскву. Яны прымуць удзел у канцэрце для будаўнікоў алімпійскіх аб'ектаў.

СТУЖКІ «ВЯСЁЛКІ»

Магілёўскі народны кінафотаклуб «Вясёлка» рыхтуецца да чарговых прэ'мер. Кінематаграфісты-аматары закончылі ра-

Каляровая лінагравюра, літаграфія, афорт пераважаюць на выстаўцы ў Саюзе мастакоў БССР. Экспазіцыя паказвае работы, тыражыраваныя на Мінскім паліграфічным камбінаце і прызначаныя для продажу праз магазіны Мастацкага фонду. НА ЗДЫМКУ: Г. ПАПЛАЎСКІ. «Дзед і баба».

боту над фільмам «Вёсачка мая» і здымаюць матэрыял для чарговага выпуску часопіса «Культармеец».

Фільматэка «Вясёлкі» мае ў сваім фондзе звыш трыццаці стужак.

ФАТАГРАФІІ РАСКАЗВАЮЦЬ

У Гродна адкрылася выстаўка мастацкай фатаграфіі «Гродзенскія ўзоры». Яна прысвечана 60-годдзю БССР і КПБ, 850-годдзю Гродна.

У экспазіцыі — работы членаў фотаклуба «Гродна», фотамайстроў з Мінска, Вільнюса, Рыгі і іншых гарадоў.

ПА МІНІАЦЮРАХ Я. БРЫЛЯ

Новую музычную камедыю «Жменя сонечных промяняў» па матывах мініяцюр Янкі Брыля здымае эксперыментальнае маладзёжнае творчае аб'яднанне кінастудый «Мосфільм» пры ўдзеле «Беларусьфільма». Рэжысёр-пастаноўшчык — Георгій Марчук.

Карціна расказвае аб жыцці сучаснай вёскі, аб лёсах яе людзей, аб каханні. Натурныя здымкі вядуцца ў калгасе «Рассвет» імя К. Арлоўскага Кіраўскага раёна.

НОВЫ СПЕКТАКЛЬ

Народны тэатр пры магілёўскім Доме культуры чыгуначнікаў падрыхтаваў да пастаноўкі п'есу беларускага драматурга І. Козела «Над хвалямі Серабранкі». Галоўныя ролі ў спектаклі выконва-

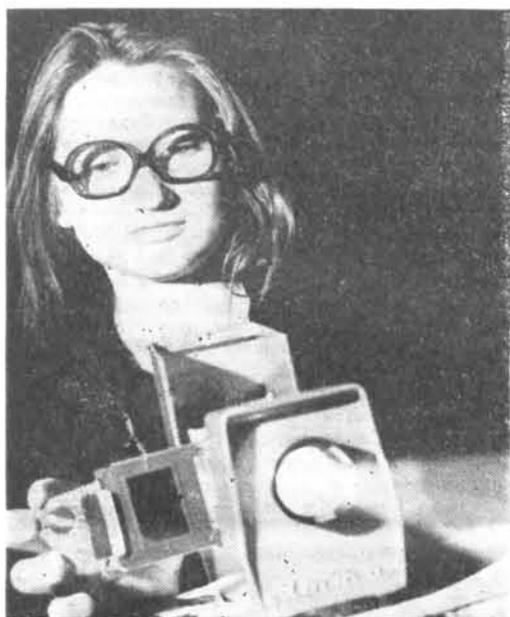
юць закройшчыца Любоў Ждан, слесар Аляксандр Первянецкі, памочнік майстра Сяргей Сакалоў, швачка Святлана Шкуранкова і іншыя.

На Гродзеншчыне ідуць здымкі каляровага шырокафарматнага фільма «Дажды пройдуць па ўсёй тэрыторыі». Новая стужка кінастудыі «Беларусьфільм» расказа пра лёс маладога сельскага механізатара Марыя, пра станаўленне яе характару. У многіх эпізодах фільма ўдзельнічаюць механізатары калгаса «Прагрэс» Гродзенскага раёна. НА ЗДЫМКУ: сцена з фільма — на палым стане.

«СУЗОР'Е» — КЛУБ МАЛАДЫХ

ДЛЯ АМАТАРАЎ ГІСТОРЫІ

Калі мы ўвайшлі ў залу, яна была яшчэ амаль пустая. Толькі ля самай эстрады сядзелі за столікам хлопцы з заклапочанымі тварамі і аб нечым энергічна, але нягучна гутарылі. Як пазней высветлілася, гэта былі гаспадары вечара, члены геаграфічнай секцыі, якая паказвала сваю праграму.

Але вось гаснуць люстры, і амаль у той жа момант ажывае гукамі, успыхае рознакаляровымі фарбамі арган. Пачынаецца чарговая сустрэча ў «Сузор'і».

На гэты раз тут сабраліся аматары вандраванняў. Таму не сціхаюць расказы аб цудоўных кутках роднай краіны. Кожны імкнецца як мага паўней перадаць прысутным свае ўражання,

сваю радасць ад убачанага. А калі здаецца, што ўжо і слоў не хапае, на дапамогу прыходзяць слайды, зробленыя ў час паездак.

У той вечар часцей за іншыя назвы гучала слова БАМ — Байкала-Амурская магістраль, назва маладзёжнай будоўлі. Захапленне магутнай і велічнай прыродай Сібіры, яе неабсяжнымі прасторамі, рамантыка першапраходцаў і ўсведамленне сілы чалавека — вось тое галоўнае, што прывезлі адтуль студэнты-географы Беларускага ўніверсітэта. Яны расказвалі з такім энтузіязмам, так вобразна, што міжволі ўяўлялася, як моцны пах хвоі запаўняе кафэ, цягне дымком ад таёжнага кастра...

Натуральным працягам вечара сталі песні. Эстафету ў географу прынялі вакальна-інструментальны ансамбль і дыскатэка. У гэты вечар яны давалі толькі танцавальную частку сваёй праграмы. Але тыя, хто трапляе на спецыяльныя вечары секцыі дыскатэкі або ансамбля, можа яшчэ і пагаварыць аб навінках савецкай і замежнай музыкі, пазнаёміцца з творчасцю вядомых кампазітараў, музыкантаў, спевакоў.

Папулярнасць кафэ-клуба «Сузор'е» расце. Зараз няма такога маладога чалавека ў Мінску, які б не ведаў аб ім. Я памятаю, з якім захапленнем расказвала мне знаёмая студэнтка з Беларускага політэхнічнага інстытута аб вечарах,

прысвечаных старажытным помнікам беларускага дойлідства. А між тым у «Сузор'і» працуюць не менш цікавыя секцыі літаратуры, тэатра, жывапісу, гісторыі. І тады становіцца зразумелым сакрэт папулярнасці кафэ-клуба. Тут кожнаму весела і цікава. Можна ўзабагаціцца самому і адначасова перадаць частку сваіх ведаў, сваёй захопленасці іншым.

Г. ХВЕСЬ.
НА ЗДЫМКАХ: наведвальніцы; Андрэй ФІЛАТАЎ іграе ў інструментальным ансамблі; Вольга АТАС паказвае слайды з помнікамі беларускай архітэктуры; прыемна тут і патанцаваць...

Фота Я. КАЗЮЛІ.

НАВІНЫ ФІЛАТЭЛІ

МЕДАЛІ, ПРЫЗЫ, УЗНАГАРОДЫ

У Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы адбылася традыцыйная філатэлістычная выстаўка, у якой прынялі ўдзел калекцыянеры двух гарадоў — Мінска і Патсдама. Мінчане адправілі дзве калекцыі, якія расказваюць аб жыцці і дзейнасці У. І. Леніна, нашай рэспублікі, пра гісторыю пошты Беларусі, паліваю пошту часоў Вялікай Айчыннай вайны, планеты Сонечнай сістэмы, жыццё і дзейнасць вялікага польскага астранома М. Каперніка.

Журы выстаўкі высока ацаніла работы нашых калекцыянераў, прысудзішы ім

два залатыя, тры сярэбраныя і чатыры бронзавыя медалі. Галоўны прыз выстаўкі, заснаваны Патсдамскім акруговым камітэтам САПГ, разам з залатым і сярэбраным медалем прысуджан мінскаму інжынеру Л. Коласаву. Яго калекцыя «Старыя пісьмы Беларусі» адлюстроўвае гісторыю пошты на беларускіх землях і ўключае пісьмы з арыгінальнымі штэмпелямі паштовых кантор за 1830 — 1850 гады. У другой рабоце Л. Коласавы — «Паліявая пошта 1941—1945» сабраны сапраўдныя пісьмы з франтоў Вялікай Айчыннай вайны.

Залаты медаль і прыз га-

радскога камітэта прафсаюзаў горада Ютэрбаг (ГДР) прысуджаны Г. Бартэну за калекцыю паштовых марак Сярэбранага Саюза. Сярэбранымі медалем адзначаны калекцыя інжынераў У. Блінова — «Жыццё і дзейнасць У. І. Леніна», Я. Рабава — «Лейпцыг — горад сустрэч».

За прайшоўшыя шэсць месяцаў 1978 года беларускія калекцыянеры прынялі ўдзел у многіх філатэлістычных паказах у краіне і за мяжой. На выстаўцы «Францыя — СССР», якая адбылася ў Парыжы, работа мінчаніна У. Блінова «Ад штурму Бастылі да штурму Зімягя» адзначана ўзнагародай. У Маскве на выстаўцы «СССР — ФРГ» сярэбраны медаль атрымала калекцыя мінскага ўрача А. Спектара «Медыцына на палях змаганняў».

Беларускія філатэлісты рытууюць будучыя экспазіцыі. Вялікай падзеяй для іх

стане снежаньская выстаўка, прысвечаная 60-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі.

Удзел беларускіх збіральных паштовых марак у міжнародных філатэлістычных выстаўках мінулага, 1977 года таксама адзначан некалькімі ганаровымі прызамі і медалем. Калекцыянеры нашай рэспублікі прынялі ўдзел у традыцыйнай штогадовай філатэлістычнай выстаўцы сацыялістычных краін «Сацфілекс-77», якая дэманстравалася ў Берліне. Калекцыя «Ахова здароўя ў СССР» мінчаніна В. Баціёўскага ўдастоена на гэтай выстаўцы сярэбраным медалем. Адзначана ўзнагародай работа Л. Коласавы «Імя Ф. Э. Дзяржынскага», якая была паказана ў Варшаве на выстаўцы, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння рыцара рэвалюцыі.

Л. ЛЕАНІДАЎ.

Гумар

Гутараць дзве дзяўчыны.
— А чаму ты так упэйна-на, што Фрыдрых збіраецца жаніцца з табой?

— У апошні час ён пачаў прыносіць мне падарункі, патрэбныя ў гаспадарцы...

— Тры фунты стэрлінгаў за маю карціну? — накрый-дзіўся пачынаючы мастак. — Ды вось што, смеяцесь? Адно палатно каштавала мне даражэй!

— Так, але вы куплялі яго чыстым!

Ідзе будаўніцтва чыгункі. Інжынер заходзіць у дом і саворыць гаспадару:

— Мсьце Бішу, яшчэ раз-раю вам падумаць аб продажы дома. Бо па практыч-наязды будуць праходзіць якраз праз ваш дом.

— Мне ўсё роўна. Але вы вельмі памыляецеся, калі думаеце, што я кожны раз буду ўставаць, каб адчыніць ім дзверы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі, Зак. 1284